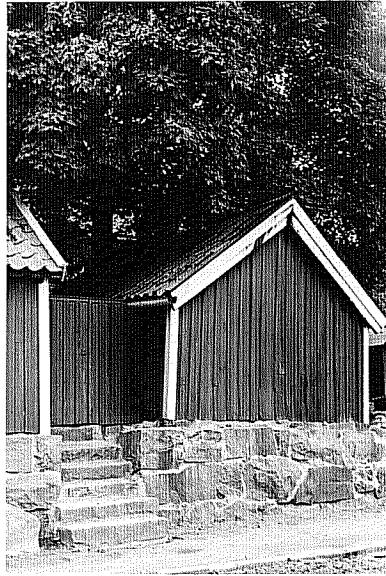

Laxfiske.

Upppt. av C.G.Lekholm, 1937

8 sid.

FOLKLIVSARKIVET
LUND

M/5266
J 8a

Draggarn. Falkenberg.

Meddelare: Laxfiskare A.Jansson.

"Bosmen" knuten av lingarn, på längden, så att man börjar vid ena sidan med ett upplägg av 34 maskor. Därefter knytes rakt fram 74 varv utan ökning på mitten (jmf: I.Arwidsson: "Halländska Laxfisker. Meddelanden från Kungl. Lantbruksstyrels. N:r 266. 1927).

Man räknar blott i maskor, således 37 maskor knutna. Nätets längd: 3,25 m. Förr knöts garnet av hemmaspunnen lintråd, vilken av en repslagare slogs 7-trådig.

Maskstorlek: 6,5 cm. (lagl. mått)

Teln: Överteln (skagel) och underteln (bonnteln) av bomullsgarn n:r 12/45. Sidotelmar saknas.

Boning: Över- och underteln lika långa. Garnet löst trätt på telen, blott fastknutet vid sänkstenen och "bosmens" slut vid övertelen.

Flöten: Inga.

Sänken: Antal 2, ett i vardera nedre hörnet av nätet. Av bly smält kring en järnring. (se foto). Förr användes stenringar. Vikt varierande på grund av djupet.

Draglinor: 2, av tagel "tagelsime". Längd 8 famnar vardera. Fastgjorda i sänket. Övertelen fortsätter ut från vardera sidan av nätet och är fastknuten på draglinan. Sammanknytningspunkten är enl. en gammal sed så långt från sänkstenen, som avståndet från denna på marken upp till mitt på bröstet av den, som monterar redskapet. (se foto.)

Användning: Fångstobj.: Lax. Den största med det rödaste köttet kallas "Bokstavslax" efter de svarta sidofläckarnas form, och anses vara den bästa. Den minsta på 1 - 2 kg. kallas "Böling" ev. "Boling". Vraklaxen (utlekta) kallas "Besor".

Fångstsättet är ett drivgarnsfiske. (Se I.Arwidsson. Halländska Laxfisker.)

Fiskelaget utgöres av 2 man med 2 draggarnsekor. (se ritn. och foto) Då ekorna paddlas "svepas" medströms med nätet mellan, bör stävarna peka något inåt för att man lättare skall kunna ro samman, då man "känt" en lax.

I varje eka finnas 2 åror, en grövre att staka med uppströms, en klenare att paddla med. Årorna kallas "svep", och äro av gran, förr ofta av bok. (se fig. och foto.) Dessutom finnes en klubba att döda laxen med, kallad "knippel". (fig.o.foto.)

Laxen bärjas i den eka, som ligger närmast till.

Vid förflyttning fäster man ekorna samman medelst en "skomakare", ett U-järn, som trädess över relingen, varefter man paddlar uppströms, en vid var sida. Förr fick man sitta och hålla med den ena handen i den andra ekan, men då det därvid var ganska ansträngande att paddla uppfanns "skomakaren". Den förste lär ha varit en gammal hästsko.

Man börjar fiska omkring 1 mars och håller på till den 8 aug. (enl. Fiskeristadga.) Förr höll man på till den 31 aug.. Ofta kommer laxen ej förrän i slutet av mars.

De bästa lekplatserna voro förr "Höstena" och "Vessie", vilka emellertid nu äro förstörda.

Ägaren till detta laxfiske är Falkenbergs stad, vilken tidigare bedrev fisket med egna fiskare. På fångsten brukade man då varje morgon kl. 8,30 hålla auktion på smeden Möllers gård i Falkenberg. Var fångsten liten hölls auktionen inomhus. Vägningen av laxen utfördes av 2 man med hjälp av några pojkar, och varje viktuppgift dubbelbokfördes. Vem som helst kunde ropa in en lax, men huvudparten gick till uppköparna för rökning. Rökningen verkställdes i staden i rökhus (se skiss o. foto.) morgnar och kvällar. Auktionen flyttades senare till Falkmans fastighet. Sedan staden börjat utarrendera laxfisket, förlades auktionen till arrendatorns gård. Numera försäljes fångsten på annat sätt. Arrendatorn har under senare år haft 3 draggarnslag igång i ån. (1937 har detta fiske ej bedrivits) Fiskarna ha 30 % på avkastningen.

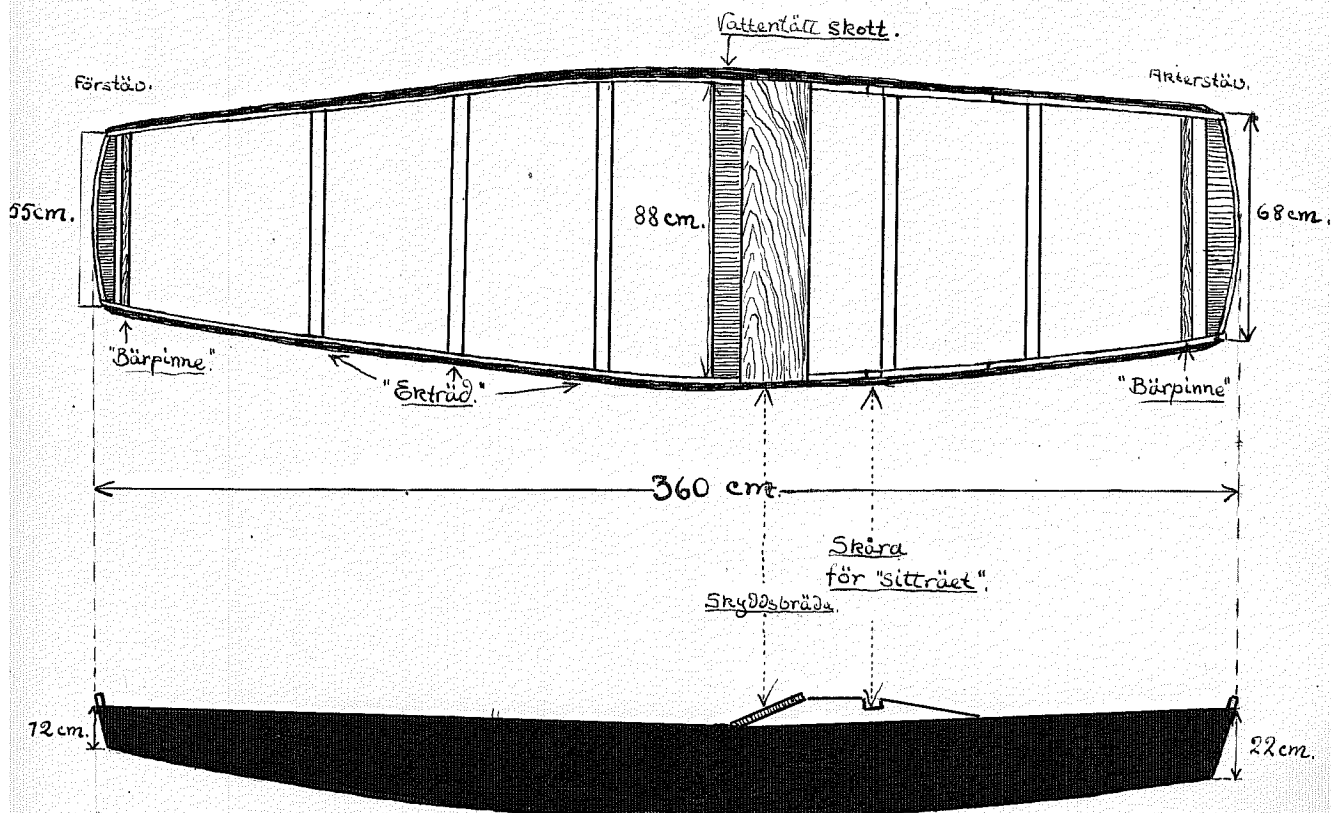

"Svep".

Skafts längd: 84 cm.
Bladets " : 87 cm.
" bredd: 10 cm.

"Knippel".

Draggarnseka. Falkenberg.

Sidan utgöres av ett enda bord, lagt i något spetsig vinkel mot bottnen, sålunda bredd vid förstäv, botten 56 cm. reling 55 cm. Detta gör att ekan blir styvare. Högsta höjd på bordet vid 0-sp. 29 cm.

Botten med ganska kraftig svängning, flat. Bottenspant 5 st. kallas "ekträd". Vid 0-sp. ett vattentätt skott.

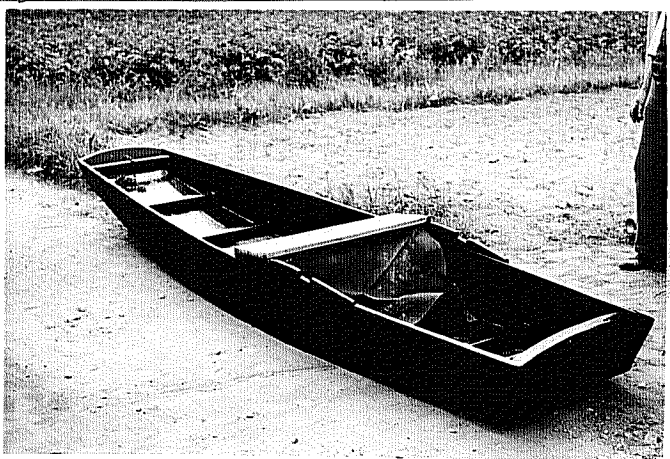
Toften, "sitträet", placeras löst i en skåra på relingens upphöjning. Roddaren halvsitter på knä utan trall direkt på bottnen. Över roddarens plats en tvärgående bräda som en direkt fortsättning på skottet, skyddar för stänkvatten från fisk och garn.

Stävar enl. fig.

I båda ändarna av ekan en rund stång, "bärpinne", användes att gripa tag i, då ekan skall bäras eller släpas över land.

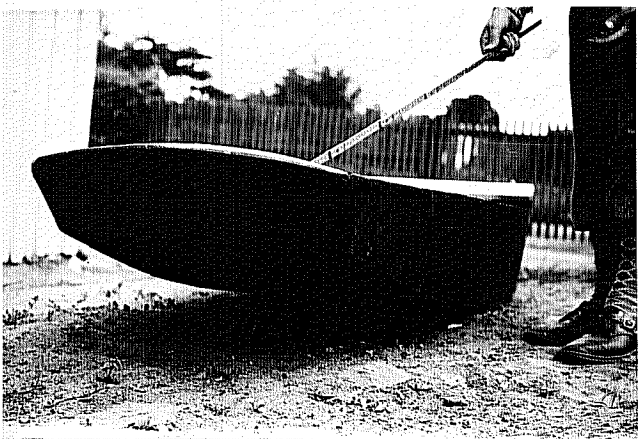
Hela ekan utvändigt och invändigt tjärad med trätjära. Tjärningen sker efter avslutad fiskesäsong.

Draggarnseka. Snett akterifrån.

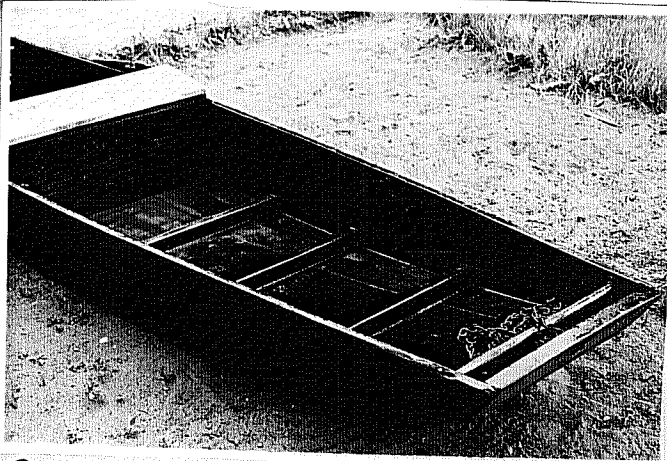

a

Fören.

Fören med bärlinje och bottenpant.

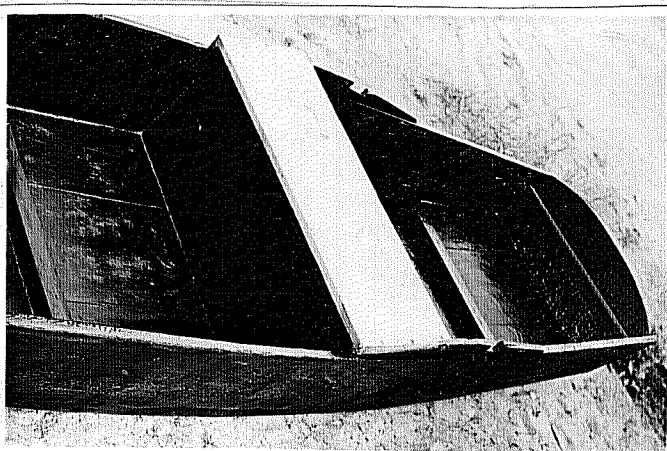

c

Vattentäta skottet och skåror
för sittträet akterifrån.

Vattentäta skottet och skyddsbrädan
sedda förifrån babord.

e.

Foto. A. Jorgens.

Rökhus. Falkenberg.

Beläget vid Hamngatan. Ägare och meddelare: Rökare Sjöberg.

Byggnaden är 110 år gammal, och flyttad till sin nuvarande plats.

Den är uppförd på en stenfot av granit med gaveln åt gatan.

Väggarna av skiftesverk. Gaveln åt gatan klädd.

Tegeltak. Skorsten saknas, varför röken får söka sig ut genom springor i väggar och tak, vilket även syns, då varje springa har en sotram.

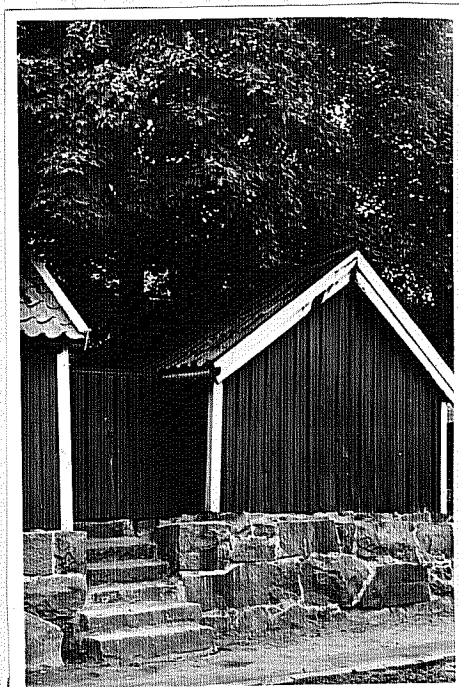
Golvet består av blotta marken. Mitt på detsamma ugnen av gråsten.

Dess överdel toppformig med rökhål åt alla fyra sidorna. Genom röken är ugnen alldeles glattjärad.

På senare år har rökhuset allt mer tagits i bruk för rökning av kött, då laxen blivit mera sällsynt.

Rökhuset från gatan.

obs. Sotränderna vid takfall.

Rökhus från gård-
sidan.

Röken silar ut genom
den öppnade dörren.

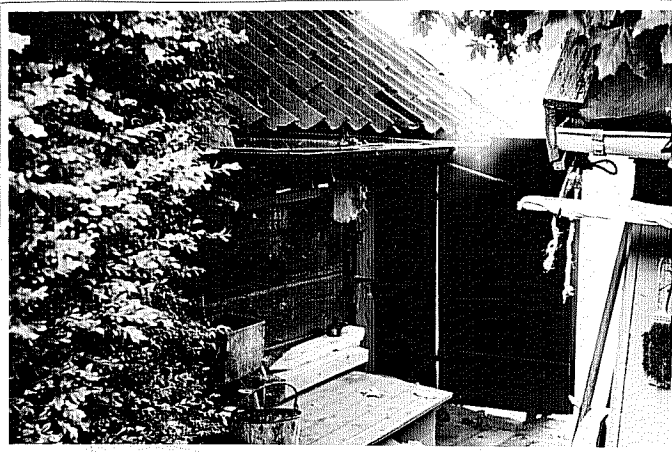

Foto. A. Jørgen.

a.

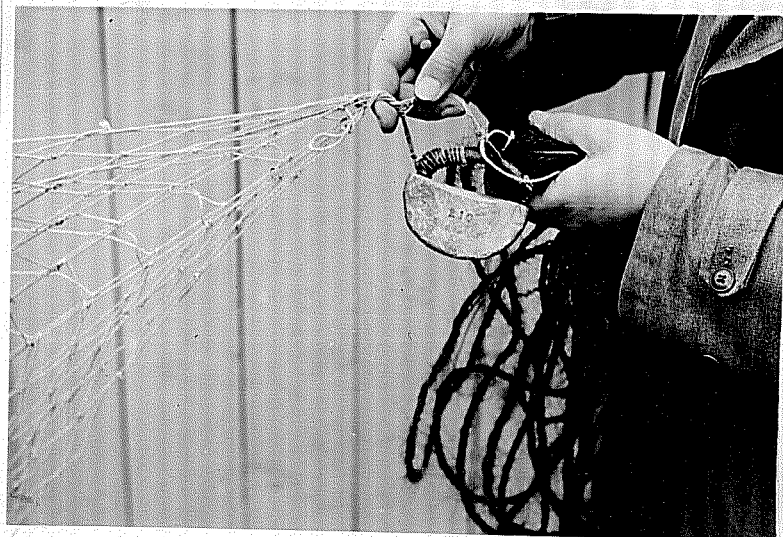

b.

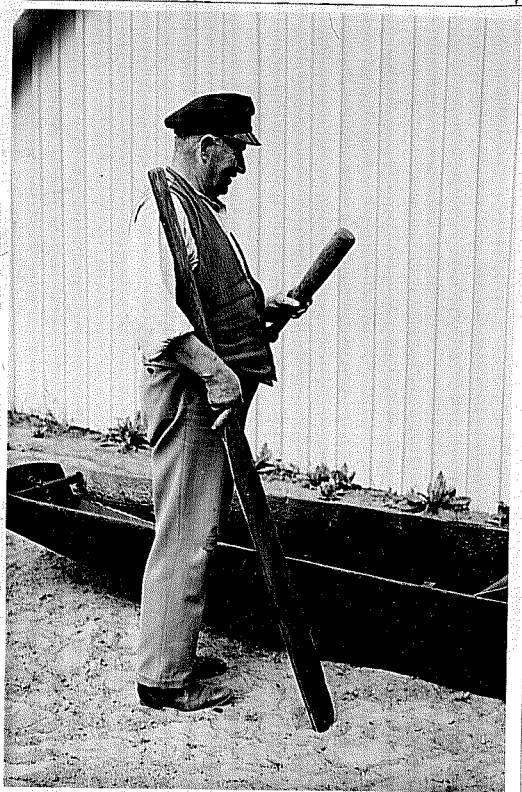

Sänksten. Siffran anger vikten.

d.

c.

"Sveß" och "Knippel".
Fiskaren håller "svepen"
som den föres i vattnet.

Draggarn med över- och underteln uppåt.

e.

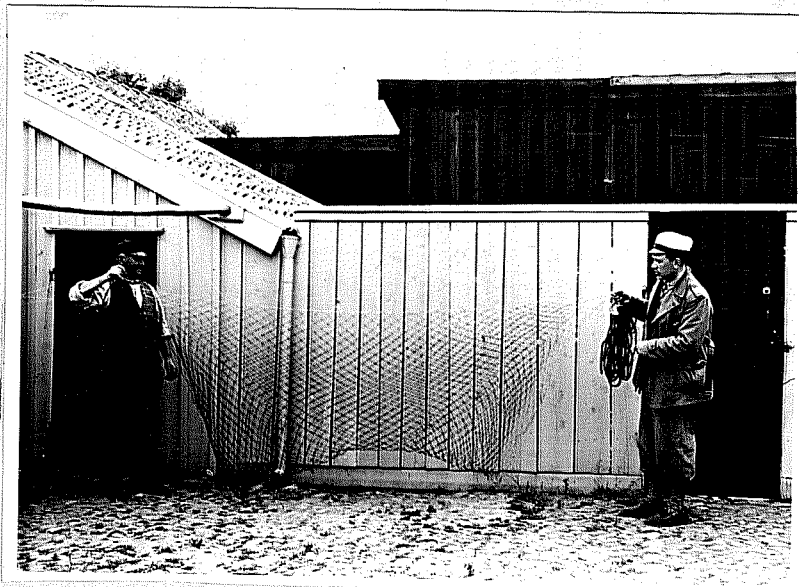

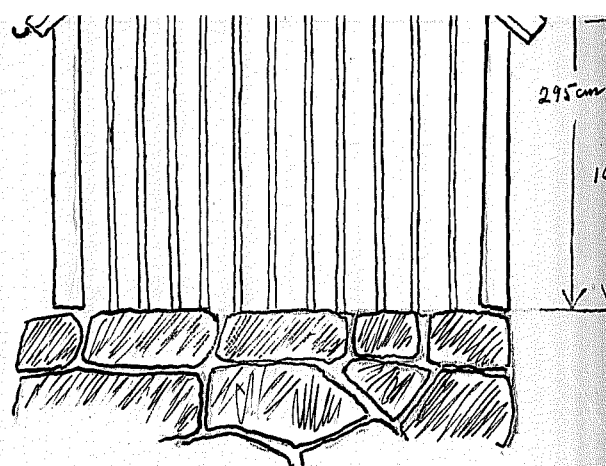
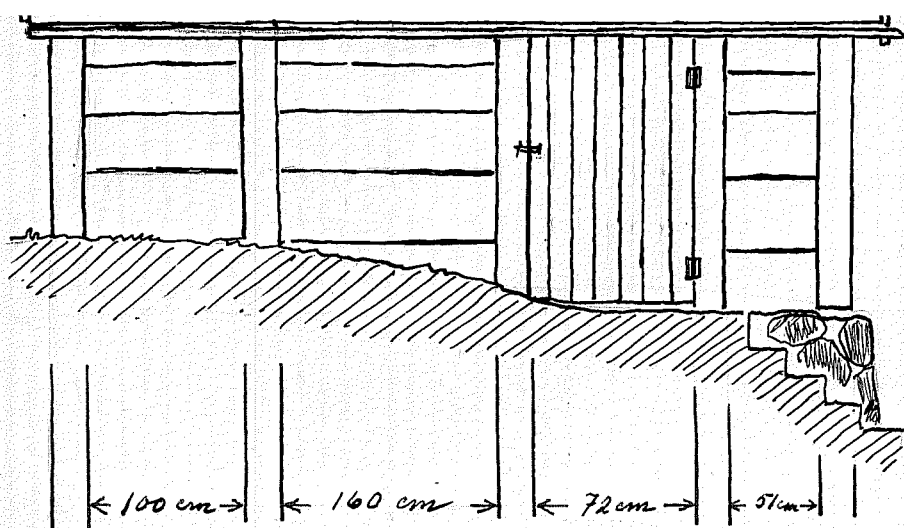
Foto. A. Jagers.

Draggarn. Falkenberg.

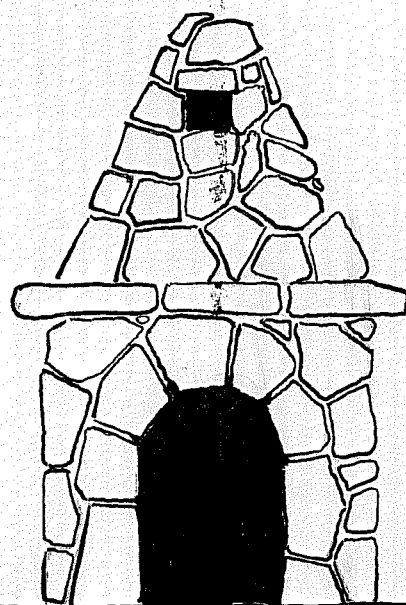

Foto. A. Jagers.

C. G. Lekholm. 1937.

cyt-37

Rökugn. Skiss.

Bottenytan kvadratisk med
1,20 m.s sida.
Höjd till frisen: 1,10 m.

I överbyggnadens sidor fyrkantiga
hål för röken i ugnen.

cyt-37